

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Emma Astner Jansson
Minneslund för gamla möbler

BFA
Avdeling Kunstakademiet 2019

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

<https://khioda.khio.no>
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

Minneslund för gamla möbler

Jag är av åsikten att konst är en livsnödvändig del av ett fungerande samhälle. En del som i sig själv är fränkopplad en kapitalistisk marknad, en stat och ett rättsväsende, men som såklart alltid är underkastad dessa för att alls kunna existera. Den här åsikten är kanske inte alltid synlig i mitt konstnärliga arbete men ligger alltid till grund för min motivation. Den leder också till att jag ofta ställer mig frågan vad konst är, en aningen trött fråga som jag förstått att de flesta slutat fundera på vid det här laget, förmodligen eftersom svaret är så uppenbart. *Det kan vara vad som helst.* Konst är ett begrepp skapat av människor, för en aktivitet utförd av människor, vilket ibland och ibland inte leder till en slutprodukt. Om denna definition av konst stämmer innebär det att konst kan vara precis vad vi vill att det ska vara. Vilket gör att man skulle kunna hävda att frågan ”vad är konst?” är helt irrelevant. Jag föreslår istället att man vänder på det, eftersom konst kan vara precis vad vi vill att det ska vara så kan vi varje gång vi ställer oss frågan ”vad är konst?” omformulera begreppet och uppfinna konsten igen. Att ständigt ställa sig frågan gör konsten aktuell igen och igen och igen och ger den kraft, ger den möjlighet att vara vad vi behöver den att vara och hindrar den att bli något annat som vi redan har andra begrepp för, varor, reklam, politik, marknadsföring eller aktivism.

Att konst och kultur överhuvudtaget existerar i samhället är förvånande och fantastiskt. Någonstans har det i alla tider funnits en nödvändighet hos människor/djur/ting att skapa ett utrymme för det som inte går att mäta, räkna och värdera. För något som inte är nyttigt, inte effektivt eller redan givet. Vi tycker att det är så viktigt att vi har konsthögskolor för det. Jag fick nyss reda på att konsthögskoleutbildningen i Sverige är den dyraste utbildningen i landet. Att skattebetalare i en värld vars främsta mål är tillväxt lägger så mycket pengar på något så improduktivt ger mig hopp. Och en känsla av ansvar. Ansvar över att låta konsten vara konst och aldrig göra val grundade på bekvämlighet eller personlig vinning, så att konsten inte riskerar att flyta in i andra, redan väl definierade och avgränsade områden.

Under hösten 2018 var jag på utbyte på konstfack i Stockholm. Min handledare där förklarade för mig att hennes uppgift, som lärare på en konsthögskola, var att förbereda mig inför samtidens konstvärld och att skola in mig i det system som konsten lyder under. Hade detta varit en scen ur en kriminalserie, vars upplägg förövrigt påminner mycket om de ateljésamtal man regelbundet har under utbildningen, hade hon sedan stängt av bandspelaren, lutat sig fram över bordet, och med

stadig blick sett mig i ögonen och sagt ”Men det finns en annan väg att gå.” Hon menade att man kunde kringgå det system som reglerar konsten genom att helt enkelt kalla det man håller på med för något annat än konst, men att det inte var något hon i egenskap av lärare kunde uppmuntra mig till eftersom utbildningens syfte är att leda till en yrkesverksam karriär inom konst. Det påminner lite om hur begreppet feminism idag blivit så urvattnad att många feminister helst inte kallar sig för feminister längre då det har lite att göra med jämställdhet mellan könen men desto mer med marknadsföring av diverse produkter. Men jag är inte redo att ge upp begreppet konst än, varken till kapitalismen eller samhällsnyttan. Borde inte konsthögskolan vara en plats där man värnar om konstens egenvärde, för konstens skull, en plats där man är fri att experimentera med konst inom ramen för konst, inte för vad som är tillåtet för konst att vara enligt vårt samtida samhälle?

Jag fick en gång höra att min konstnärliga praktik är luthersk. Att kallas luthersk i ett konstnärligt sammanhang är kanske inte drömmen, men jag måste medge att jag förstår vad hen menade. Min motivation är tron på konstens kraft, tron på att det fortfarande finns ett utrymme i världen som är öppet, som kan rymma vad som helst. Och den tron är jag inte beredd att kompromissa med. Så visst känner jag en viss samhörighet med Luther och hans tro på att frälsning inte är något man kan köpa sig till, men att själva frälsningen i sig gärna leder till goda gärningar. Under mina år på konsthögskola har det varit grundläggande för mig att definiera varför jag har valt att syssla med det här, varför det är viktigt. Att veta var motivationen ligger gör det möjligt för den att fungera som kompass i den konstnärliga praktiken. Kanske är en utarbetad etik kring ens praktik minst lika viktig som en fungerande metod.

Akademirummet är ett utställningsrum beläget i Kunstnernes Hus som förvaltas av Konstakademiet. Tanken är att platsen ska vara ett komplement till de gallerier som finns på skolan. Den ska vara en möjlighet för studenter att pröva olika slags utställningsformer och projekt och fungera som en genväg för att få en plats att ställa ut på, då lokalerna på skolan alltid är bokade månader i förväg. För att få tillgång till rummet måste ens projektidé först bli godkänd av akademien. I Akademirummet finns en fristående platsbyggd vägg som går att flytta. Eftersom minnet hos en högskola är relativt kort, då människorna med jämna mellanrum helt byts ut, minns ingen längre när och varför väggen byggdes.

Början på plan

Väggen föddes ur en personlig vendetta, det går inte att sticka under stol med. Först skulle jag få tag på nyckeln till rummet genom att låna den av någon av de utexaminerade studenter från konstakademin som fått ateljéstipendium och snart skulle ha sin utlovade utställning. Sedan skulle jag klä mig i svart och stoppa en rånarluva i ryggsäcken. Därpå se till att befinna mig på Kunsternes Hus strax efter lunchtid för att smita in i Akademirummet utan att bli sedd. Jag skulle trä rånarluvan över huvudet och placera min medhavda filmkamera på ett av trappstegen vid rummets kortsida. Sedan skulle jag börja.

Först lugnt och långsamt, hypnotiskt. Hela rummet skulle tvingas se på. Efter några minuter skulle jag öka tempot. Jag skulle bli svettig, ett fint mjöl av puts och billig målarfärg skulle lägga sig som torrschampo i luggen och jag skulle kunna vänta en extra dag med att tvätta håret. Damm skulle fastna i slemhinnorna när jag andades och hela veckan skulle det komma vitt snor när jag snöt mig. Det hela skulle ta ungefär två timmar, men jag har alltid varit en tidsoptimist. Jag skulle bli trött och darra lite, men det skulle jag inte märka själv, det är för att adrenalinet har börjat gå ur kroppen. Efteråt läggs resterna av väggen i stora svarta soppåsar.

På vägen ut inser jag att jag gjort en miss. Mina svarta kläder är nu grå, mitt bruna hår ser ut som pälsen på den sibiriska dvärghamster jag en gång hade. Kanske tänker jag en stund på livets flyktighet innan jag tänker att man inte kan tänka på allt. Jag kommer hem. Soppåsarna läggs i källaren, de sparas som souvenirer. Jag sätter mig vid skrivbordet i mitt rum och börjar intensivt klippa film. Jag dricker en power king. Dricker två, tre, fyra power king. Mina ögon glöder. Halv fem på natten är jag klar. Tidigt nästa morgon har alla på akademien fått mail, i mailet finns en länk till ett videoklipp.

En okänd mängd tid har nu passerat. En anonym grupp som kallar sig Väggen har börjat arrangera utställningar på offentliga platser runt om i Oslo. Väggen består av en exakt kopia av den flyttbara vägg som förut fanns i Akademirummet. Den marknadsförs under Akademirummet men är autonom. Alla i hela världen som vill ställa ut på Väggen får göra det. Den går i arv till nya elever på akademien som ser till att hålla den på avstånd från institutionens byråkratiska klor. Den blir en succé.

Slut på plan

Väggen föddes ur en personlig vendetta, det går inte att sticka under stol med, men väggen är mer än så. Den har för mig kommit att bli både en sadistisk hägring om en möjlig utväg ur ett påtvingat regelverk och en bokstavlig elefant i rummet, vilken alla som vill använda utrymmet på ett eller annat sätt är tvungna att förhålla sig till. Väggen är Duchamps och Beuys kärleksbarn och det enda sättet att faktiskt få ut den ur lokalen är att ha sönder den, den är för stor för att ta sig igenom dörröppningen. Jag tror problemet handlar om att den har blivit sedd. Någon har sett den och uppmärksammat den, och kan nu inte sluta se den. Någon börjar därför vrida och vända på den.

Väggen är som en gammal soffa. Det är inget fel med den, den är hel och ganska ren, till och med skön. Kanske är den grå. Du har fått den av någon, låt oss säga din farbror. Du fick den grå soffan av din farbror när han skulle köpa en ny. Till en början var du väldigt nöjd med den. Du behövde någonstans att sitta och hade inte råd att köpa en egen, dessutom var den skön och smälte in bra tillsammans med resten av inredningen. Men nu har du flyttat ett par gånger och varje gång du flyttar måste soffan flytta. Och den blir svårare och svårare att passa in, kanske har du ändrat stil, kanske har du gjort dig av med din tv och är inte längre i behov av den. Allt du ser nu när du kommer hem är soffan. Du tänker att du måste göra något åt den. Kanske köpa ett nytt överdrag?

Du överväger att köra den till tippen men har varken bil eller körkort och beslutar dig för att det skulle bli för dyrt och omständigt. Det finns även en risk för att du skulle se det tomma utrymmet i din lägenhet och ändå se soffan. Du skulle se den just för att den inte finns kvar, du skulle se att den inte var där och minnas att där en gång stod en soffa. Dessutom, du skulle förmodligen komma att vilja ha någonstans att sitta i framtiden och behöva köpa en ny, och efter en tid skulle du troligtvis få exakt samma problem med den nya som du hade med den gamla. Kanske skulle du till och med börja jämföra dom med varandra, se på den nya och minnas allt det som var bättre med den du hade innan. Du skulle behöva gå igenom samma process med din nya soffa och det skulle upprepas igen och igen. Tillslut är hela ditt hem en minneslund för gamla möbler och så kan du ju inte ha det, du har ju ett liv som måste få plats också.

Så vad ska du göra med soffan? Helt ärligt så vet jag inte. Men jag tror inte att lösningen är att göra sig av med den, men inte heller attoreflekterat ha kvar den. Att ta bort symbolen tar inte bort vad symbolen står för, att gömma en struktur betyder inte att strukturen är borta. Att byta namn på konsten är ingen utväg. Tillsammans med Josefine Bernholtz jobbar jag nu med ett projekt där vi

undersöker olika sätt att relatera till Akademirummets vägg. Detta gör vi genom en serie tester. Vad händer om man vänder upp och ner på väggen? Går över den? Pratar med den? Fäster ett draperi på den? Metoden har gått från att vara förstörande till att utforska användandet. Hur kan man utnyttja en rådande struktur för att visa på nya möjligheter och förhållningssätt?

Utan en reflekterande etik kring ens konstnärskap blir praktiken lätt stum. Då är det lätt hänt att man som hämnd förstör en vägg eller av fåfänga slänger en soffa, men sen då? Etiken behövs för att konsten ska studsa, för att verket ska behålla sitt momentum, och för att få en tydlig etik kring sin praktik krävs en definierad motivation. Min motivation är tron på konstens kraft, tron på att det fortfarande finns ett utrymme i världen som är öppet, som kan rymma vad som helst. Därför ställer jag mig fortfarande frågan ”vad är konst?” och tänker även i framtiden fortsätta göra det. För att ge konsten kraft, och för att ge den möjlighet att bli det vi behöver den att vara, igen och igen och igen.